

Miljøstiftelsen Bellona
Vulkan 11, 0178 Oslo

Oslo, 08.12.2020

Arbeids- og sosialdepartementet
v/ arbeids- og sosialminister Henrik Asheim

Kopi:

Olje- og energidepartementet
Petroleumstilsynet
Stortingets Energi- og miljøkomite
Stortingets Arbeids- og sosialkomite

Bellona anmoder om fastsetting av særregel for fristilling av vernetjenesten i olje- og gassindustrien

På bakgrunn av dokumenterte avvik i tilsyn av olje- og gassinstallasjoner, interne varsler og bekymringsmeldinger fra ansatte, og tre alvorlige hendelser høsten 2020, mener Bellona at vernetjenesten i olje- og gassindustrien må fristilles fra ordinære arbeidsoppgaver. Forverrede forhold for vernetjenesten siden 2008 forrykker trepartssamarbeidet som sikkerheten i industrien er bygget på.

Dette dokumentet peker på en rekke alvorlige forhold:

- Ptil har identifisert alvorlige brudd på regelverket med hensyn til arbeidstakermedvirkning.
- Det har vært en firedobling varsler om alvorlige hendelser de siste to årene.
- Det tillitsbaserte systemet mellom selskap og tilsynsmyndighet er kraftig utfordret, og trepartssamarbeidet, vernetjenesten og arbeidstakermedvirkning er vesentlig svekket.
- Det er avdekket alvorlige mangler i styrende dokumenter.
- Det pågår en avprofesjonalisering av vernetjenesten, der vernearbeid må utføres på «nødvendig tid» ved siden av andre arbeidsoppgaver. Samtidig er det foretatt bemanningskutt som gjør at det ofte blir svært utfordrende å samtidig påta seg et tidkrevende verv som Hovedverneombud (HVO).
- Vernetjenesten har ikke nødvendig tid til å utføre verneoppgaver.
- «Skinnprossesser» der arbeidstakermedvirkning først er aktuelt etter at beslutninger om design, tilkomstløsninger, dimensjonering av bemanning osv. er tatt i ledelsesfora på forhånd. De tillitsvalgte og HVOene føler seg som et «gissel» og som et nødvendig onde for vise tilsynsmyndigheter at det faktisk har vært «arbeidstakermedvirkning» etter loven.
- Det er påvist manglende erfaringsoverføring på felt som har flere installasjoner knyttet opp med felles infrastruktur som lastebøyer, el. kabler mellom plattformene, overføring av olje til lager, felles gasslevering til landanlegg osv.

- Etterhvert som anleggene eldes, trenger installasjoner og landanlegg større fokus og flere øyne på potensielle farer, ikke færre.
- Det er påvist at vedlikeholdsbehovet utfordres av kostnadskutt. Beslutninger tatt høyt oppe i organisasjonene utrulles uten tilstrekkelig kompetanse eller risikoforståelse av konsekvensene på anleggene.

Bellona mener totaliteten av forholdene som er påpekt gjennom dette dokumentet viser at det er behov for fristilling av vernetjenesten i olje- og gassindustrien.

Bellona ber derfor om at Arbeids- og sosialdepartementet fastsetter særregler for vernetjenesten i olje- og gassindustrien, for å sikre:

- Bedre arbeidsforhold og tid til utføring av verneoppgaver.
- Kapasitet til å utføre verneoppgaver i hele verneområdet.
- Erfaringsoverføring internt på felt og på tvers i selskapet.
- Større fokus på å hindre storulykker.
- Mer profesjonelle HVO tjenester.

Bellona finner dette tiltaket å være det som raskest kan bedre en svært problematisk utvikling for vernetjenesten over det siste tiåret. Vernetjenesten skal også være Petroleumstilsynets (Ptil) forlengede arm ut på anleggene, og en styrking av vernetjenesten vil slik sett også styrke Ptil.

Forslag til endring

Virksomhetene skal sikre nødvendig tid til arbeidstakermedvirkning i utvikling og oppfølging av styringssystemet. *Verneombud skal få nødvendig tid til å utføre vernearbeidet på forsvarlig måte. I alminnelighet skal oppgavene utføres innenfor vanlig arbeidstid, jf. Arbeidsmiljøloven § 6-5 (2) om utgifter, opplæring mv. Rammeforskriften § 13 om tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning, andre ledd.*

Virksomhetene skal sikre oppfølging av tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning jf. Styringsforskriften § 21 om oppfølging.

I henhold til Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern § 1-3 Petroleumsvirksomheten til havs, avsnitt (4) heter det «I forskrift etter denne paragraf kan det også fastsettes særregler.»

Bellona ber Departementet nå fastsette slike særregler for petroleumsvirksomheten til havs i henhold til ovenfor nevnte lovverk. Bellona ber Departementet i henhold til eksisterende lovverk om vernetjeneste innføre en forskrift som fristiller hovedverneombudstjenesten fra ordinært arbeid om bord på installasjonene for petroleumsvirksomhet til havs og petroleumsvirksomhetens landanlegg.

Det foreslås at forskriftsendringen gjøres foreløpig gjeldende i 3 år, og evalueres etter å ha vært virksom i 2 år, for å se om det har gitt ønskede resultater for sikkerheten, eller om ordningen må videreføres mer permanent.

Dokumentgjennomgang viser store utfordringer for vernetjenesten

Det er høy endringstakt i petroleumsnæringen, og Ptil har identifisert arbeidstakermedvirkning som et viktig bidrag for å redusere risiko for storulykke og negative arbeidsmiljøkonsekvenser. Partssamarbeid var en av pilarene i Ptils hovedtema «Trenden skal snus» i 2017.

Vernetjenesten skal fungere som tilsynsmyndighetenes forlengede arm. Siden 2008 har det vært vesentlig innskrenkninger i vernetjenestens muligheter til å utføre tillagte oppgaver i normal arbeidstid. Samtidig har antall oppgaver og kritiske situasjoner økt sterkt som følge av flere av de nye installasjoners kompleksitet og mange aldrende installasjoner med sterkt økende behov for vedlikehold og modernisering. I Equinor har også konsernledelsen igangsatt omfattende endringer for vedlikehold, gjennom STEP-programmet, for å kutte kostnader.

I Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynets rapport om «*Arbeidstakermedvirkning i petroleumsnæringen og på store byggeplasser*» fra 2018 fremkommer det at omstillingene i petroleumsnæringen utfordrer samarbeidet og den reelle medvirkningen i arbeidsmiljøutvalg (AMU) i den enkelte bedrift. Både verneombud (VO) og hovedverneombud (HVO) i utvalget opplevde å ikke bli gitt tilstrekkelig tid til oppgavene¹.

Ptil har gjennom flere år sett at det er utfordringer med reell tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning i petroleumsvirksomheten. Flere selskaper har i liten grad hatt bevissthet rundt og lagt til rette at tillitsvalgte blir involvert tidlig nok til at deres innspill utgjør en del av beslutningsgrunnlaget i saker som får betydning for helse, arbeidsmiljø og sikkerhet. Dette kan gjelde omstillinger, nedbemanning, endring i arbeidsprosesser, styringssystem for HMS og andre forhold.

Ptil har også sett utfordringer med å velge VO og med å legge til rette for at verneombudene får tilstrekkelig tid til å gjennomføre oppgaver iht. arbeidsmiljøloven, hvilken type saker som tas opp i AMU og kunnskapen/opplæringen VO og AMU-medlemmer har for å kunne utføre sine oppgaver.

Bellona erfarer at Hovedverneombudene ofte har dårlig samvittighet for å forlate arbeidsgjengen som sliter med liten bemanning fra før, for å jobbe med saker relatert til rollen som HVO. Bellona har også fått innsikt i en ukultur i petroleumsnæringen der hovedverneombud ikke blir sett på som en ressurs, men som motstander.

Etter en omfattende gjennomgang av dokumenter og tilsyn, mener Bellona følgende momenter er svært utbredt for vernetjenesten i olje- og gassnæringen:

- Generelt har man nå mindre tid til å utføre vernetjenestearbeid. Dette kommer som følge av mer press i ordinært arbeid, for eksempel på grunn av krav om kostnadskutt og i enkelte tilfeller større omorganiseringer.
- Vernetjenesten er gitt større ansvarsområder.
- Vernearbeid gjøres ofte på overtid, med overarbeidede medarbeidere som resultat.
- Vernetjenesten opplever generelt manglende støtte fra ledelsen når de tar opp utfordringer i virksomheten.

¹ [Arbeidstakermedvirkning i petroleumsnæringen og på store byggeplasser, Kjersti Melberg, Kari Anne Holte og Astrid Solberg \(IRIS\), Mona Bråten og Rolf Andersen \(Fafo\), RAPPORT - 2018/002, oppdragsgivere: Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet](#)

- Vernetjeneste og arbeidstakere opplever manglende eller liten involvering i planleggingsfaser av prosjekter.
- Vernetjenesten får sjelden gjennomslag for krav om tilstrekkelig kompetanse.
- Vernearbeidet utfordres ofte av mangel på styrende dokumenter og annen dokumentasjon som medfører betydelig merarbeid.
- Vernetjenesten opplever gjentatte ganger at varsling til Ptil ikke blir tatt alvorlig.
- Møte mellom Ptil og vernetjenesten blir i flere tilfeller ikke prioritert i forbindelse med tilsyn. Dette er en av vernetjenestens viktigste muligheter til å varsle tilsynet direkte.
- Bellona har også mottatt dokumentert informasjon på hvordan personer som har utført legitime vernetjenester har vært utsatt for reaksjoner og represalier fra ledelsen i flere ulike oljeselskaper.

Alvorlig svekket vernetjeneste hos operatører på norsk sokkel

Bellona har analysert tilsynsrapporter som omhandler vernetjenesten og arbeidstakermedvirkning i 10 operatørselskaper i petroleumsnæringen. Vi vil bemerke at alvorlige forhold knyttet til vernetjenesten ikke er begrenset til å gjelde Equinor, men gjelder alle de undersøkte operatørselskapene. Parallelt med utfasingen av hovedverneombud på heltid selskaper på norsk sokkel stadig nedbemannet og dermed redusert kapasitet.

Funnene kan kategoriseres som følgende:

- Det blir ikke avsatt tilstrekkelig tid til å prioritere arbeidstakermedvirkning og vernearbeid.
- VO må ofte prioritere faglige arbeidsoppgaver framfor vernearbeid.
- Store verneområder vil være vanskelig å dekke med hensyn til kompetanse om risikoforhold og eksponeringsforhold, kjennskap til avvik, og tilstrekkelig tid til å utføre verneoppgaven.
- Mangelfull opplæring av vernetjenesten.
- For sen involvering av vernetjenesten i det forebyggende HMS-arbeidet.

Detaljert beskrivelsene av funn i tilsyn ang vernetjenesten i operatørselskapene er tilgjengelig i vedlegg 1.

I sum mener Bellona at disse punktene viser redusert innflytelse fra vernetjenesten og dermed redusert arbeidstakermedvirkning. Dette har forrykket balansen i trepartssamarbeidet, på bekostning av miljø og sikkerhet.

Ptil: Equinors kostnadskutt kan gi storulykke

I en pressemelding på Ptils hjemmesider datert 14. oktober i år, skriver Ptil om «en urovekkende økning i antall alvorlige hendelser» innrapportert i 2020².

Saken peker på følgende momenter:

- Innen utgangen av september i år har Ptil mottatt varsler om over 50 alvorlige hendelser.
- Dette er dobbelt så mange alvorlige hendelser som i samme periode i 2019.
- Antall varslede alvorlige hendelser er firedoblet siden 2018

² [Negativ utvikling: - Flere alvorlige hendelser bekymrer](#) pressemelding fra Ptil 14. oktober 2020.

- Ptil har så langt i 2020 besluttet å iverksette 12 granskinger (*Oppdatert per 20.10.2020*). Dette er et historisk høyt antall. Se oversikt i vedlegg 2.

I en tilsynsrapport fra 2. november 2020 refererer Petroleumstilsynet til at kutt i vedlikehold kan påvirke storulykkesrisiko i Equinor³. Equinor har gjennomført flere kostnadsreduksjonsprogrammer de seneste årene, gjennom innføringen av STEP-programmet. Nå mener Ptil at «selskapets nødvendige tilpasninger for å ivareta forretningsmessige mål kan få konsekvenser for sikkerhet og arbeidsmiljø, og påvirke evnen til å forebygge storulykke». Petroleumstilsynet krever at Equinor følger regelverket innen 1. juni 2021. For ytterligere informasjon om tilsynet og pålegget, vennligst se vedlegg 3.

Petroleumstilsynet har også påpekt manglende arbeidstakermedvirkning gjentatte ganger gjennom flere år uten at Equinor har tatt grep, blant annet på Sleipner, Troll, Gullfaks, Veslefrikk og Grane. Equinor bryter styringsforskriften ved å ikke følge opp avvik påvist av Petroleumstilsynet.

Equinor ignorerer gjentatte pålegg om vernearbeid og sikkerhet

I Equinor er vernetjenesten under sterkt press. Bellona mener at henvendelser og tilbakemeldinger fra hovedverneombud, verneombud og tillitsvalgte onshore og offshore kan tyde på at en av-profesjonalisering av vernetjenesten har funnet sted. Dette underbygges av følgende hovedpunkter:

- Ignorerer varsler.
- Sikrer ikke tid eller kompetanse i vernetjenesten.
- Involverer ikke arbeidstakere og vernetjeneste på en god måte.
- Gir insentiver til innsparinger uten forankring hos vernetjeneste.
- Mangler styrende dokumenter.
- Ledelsen tar ikke ansvar – skyver det over på organisasjonen.

Ignorerer varsler

Equinors manglende håndtering av avvik påpekt av Petroleumstilsynet, og Petroleumstilsynets mangelfulle oppfølging av virksomheten er sentrale elementer i Bellonas granskning av brannen på Hammerfest LNG 28. september.

Bellona erfarer at vernetjenesten har meldt om bekymringsfulle forhold ved LNG-anlegget til Petroleumstilsynet i forkant av brannen. Som eksempel varslet vernetjenesten om hotoil-lekkasjer i 2016, 2019 og 2020. Det ble også varslet om olje i luftfiltrene på turbin våren 2020 uten at aksjoner ble utført. Hotoil-lekkasjer til luftfiltrene ble pekt på som *hovedårsaken til brannen* på Hammerfest LNG i Bellonas granskningsrapport. Vernetjenesten varslet altså om brannårsaken gjentatte ganger – uten å bli hørt.

³ [Tilsyn med Equinor – selskapets egen oppfølging.](#)

Sikrer ikke tid eller kompetanse i vernetjenesten

I en tilsynsrapport datert 16. november 2020 har Petroleumstilsynet for *tiende* gang (!) siden 2016 påpekt at Equinor ikke sikrer nok tid til vernearbeid eller god nok kompetanse i vernetjenesten⁴.

I rapporten fremgår det at Equinor ikke sikrer at vernetjenesten har tid til å delta på møter og andre aktiviteter i utvikling av HMS-styringssystemet, hvilket er brudd på arbeidsmiljøloven og rammeforskriften og i strid med Equinors interne krav. Det er også påvist mangelfull opplæring av verneombudene og for sein involvering i saker av betydning for HMS.

Dette elementet er også vektlagt av Bellonas kilder i granskningsrapport av brannen på Hammerfest LNG. Anleggsledelsen legger ikke til rette for at vernetjenesten kan utføre sine oppgaver, fristilt fra oppdrag i driften av anlegget på Melkøya.

- Teknisk støtte oppleves som svak da det tar lang tid å få svar. Det har "blitt verre i det siste", påpekes det.
- Equinor har ikke kommunisert levetidsvurderinger av hovedkomponenter til organisasjonen.
- Det tar lang tid å rette opp svakheter og mangler.
- Ledelsen tar ikke benzen-eksponering på alvor.
- Vernetjenesten var redde for å bli hovedverneombud, da det vil virke negativt på den enkeltes karrieremulighet.

Involverer ikke arbeidstakere på en god måte

Ptil har avdekket mangler i flere tilsynsrapporter som tyder på at Equinor har store utfordringer med arbeidstakermedvirkning og at vernetjenesten ofte blir tilsidesatt og ikke blir hørt i tilstrekkelig grad.

Bellona har mottatt flere varsler i vårt arbeid som forteller at vernetjenesten opplever at de blir invitert til diverse utvalg, avviksbehandling og dispensasjonsbehandling som et alibi eller «gissel». Avgjørelsen er i mange tilfeller tatt på forhånd og man blir oppfattet som vanskelig og brysom dersom man kommer med innvendinger.

Gir insentiver til innsparinger uten forankring hos vernetjeneste

Det har i lengre tid vært en utvikling hvor Equinor og andre selskaper har utfordret vedlikeholdsintervallene på utstyr offshore og på landanleggene, blant annet gjennom det såkalte STEP-programmet som ble innført i 2014.

Lokale ledere har fått i oppdrag å spare mest mulig, gjerne til det umulige med såkalte «hårete mål». Vedlikehold blir dermed i større grad utsatt nå enn før, blant annet for å utføre kampanjevedlikehold.

Anleggsledere har tatt dette som en «utfordring» og blitt det som av kilder beskrives som overivrige. Informasjon Bellona har mottatt tyder på at det har vært en utvikling i ledelsens risikovillighet. Bonusordninger for kostnadsreduksjoner har vært et initiativ som kan ha gått på bekostning av nødvendig vedlikehold, kapasitet og kompetanse.

⁴ [Revidert tilsynsrapport etter tilsyn med storulykke og elektriske anlegg på Hammerfest LNG](#)

Når innsparingstiltakene ikke får forankring i organisasjonen og vernetjeneste så kan det være sikkerhetskritisk. Eksempelvis blir ofte arbeidsordre utsatt og redusert i omfang selv om det oppdages forhold der fagarbeideren/prosessoperatøren vurderer avdekket forhold som kritisk.

Anleggsintegriteten blir i for liten grad vurdert uavhengig av kostnad, hvilket kan føre til for lav kritikalitetsvurdering.

Equinor har fjernet sikkerhetsleder som tradisjonelt har vært en ressurs for sikkerhetsarbeidene. Å slå denne profesjonsrollen sammen med sykepleier til HMS-kordinator er ikke heldig og bør endres. Begge deler er et anerkjent fag og bør ikke være en flerfaglig rolle i organisasjonsstrukturen.

Tar ikke Equinor tak umiddelbart denne siden av sikkerhetsarbeidet vil selskapet, høyst sannsynlig, stå ovenfor en storulykke enten på land eller offshore.

Ledelsen tar ikke ansvar – skyver det over på organisasjonen

Det har nylig blitt avdekket store oljeutslipp ved Equinors oljeraffineri på Mongstad. Det er avdekket at ledelsen har mangelfulle bekreftelsesaktiviteter (assurance) for å sikre etterlevelse av myndighetskrav fra Miljødirektoratet. Det er rimelig å si at mangelfulle bekreftelsesaktiviteter innenfor emnet utslipp til ytre miljø, også har spilt en rolle for denne hendelsen. Dette har gjennom flere år (tilbake til 2012) bidratt til å skape et inntrykk av kontroll for ledere lokalt på Mongstad.

Uttalelser fra konserndirektør Irene Rummelhoff i Dagens Næringsliv viser hvordan ledelsen anerkjenner et visst ansvar, men i stor grad skylder på egen organisasjon⁵. På spørsmål fra DNS journalist om de har hatt god nok kontroll, svarer Rummelhoff:

– Det har vært forståelsen i deler av organisasjonen på Mongstad at det er godt nok. Så påpeker granskningen at dette ikke har vært fullstendig og god nok forståelse.

Her henviser Rummelhoff til «forståelsen i deler av organisasjonen», og at granskningen viser at den ikke har vært god nok. Journalisten spør videre om ikke det er et «ledelsesansvar» at det forstås nedover i organisasjonen at all forurensing til grunn er ulovlig. Rummelhoff svarer:

– Det er et ledelsesansvar at vi etterfølger alle lover, regler og forskrifter. Det ansvaret tar vi. Samtidig erkjenner vi at ledelsen, det vil si meg, ikke har oversikt til å kjenne alle detaljer. Vi er avhengig av en god organisasjon.

Dette mener Bellona er en klar ansvarsfraskrivelse. Equinor-ledelsen har ikke tatt skade på ytre miljø alvorlig.

Konklusjon/avslutning

På bakgrunn av dokumenterte avvik i tilsyn av olje- og gassinstallasjoner, interne varsler og bekymringsmeldinger fra ansatte, og tre alvorlige hendelser høsten 2020, mener Bellona at det er behov for effektive tiltak for å øke sikkerheten i petroleumsvirksomheten. Brudd på regelverket knyttet til kapasitet i vernetjenesten er identifisert i alle store operatørselskaper på norsk sokkel.

⁵ [Oljeutslippene på Mongstad: Equinor vet ikke hvor mye som ligger igjen i grunnen](#) DN.no 30. november 2020

Bellona anmoder derfor Arbeids- og sosialdepartementet om å innføre en forskrift som fristiller hovedverneombudstjenesten fra ordinært arbeid om bord på installasjonene for petroleumsvirksomhet til havs og petroleumsindustriens landanlegg.

Med vennlig hilsen,

Frederic Hauge
Miljøstiftelsen Bellona

Vedlegg 1 - Alvorlig svekket vernetjeneste hos flere operatører på norsk sokkel

Aker BP ASA

I 2017 avdekket Ptil at arbeidsforholdene på Valhall-innretningene bar tydelig preg av travelhet og at det ikke ble avsatt tid til å prioritere arbeidstakermedvirkning og vernearbeid. Ptil identifiserte avvik om «*Manglende verneombud for enkelte arbeidstakere i brønnserviceselskap.*» Det var ikke valgt verneombud for enkelte grupper av arbeidstakere, og liten grad av arbeidstakermedvirkning i daglig utførelse av arbeidet på Valhall IP⁶.

Flere arbeidstakere var ukjent med hvem som var områdeansvarlig for vernetjenesten i brønnhodeområdet på Valhall IP, og enkelte arbeidstakere i brønnservice var ikke kjent med hvem som var deres verneombud.

Det ble uttalt at det i perioder med høy aktivitet var begrenset samhandling mellom avdelingene internt på Valhall IP vernetjenesten og at arbeidsmiljøarbeid i boring og brønnservice var lite integrert i det øvrige verne- og arbeidsmiljøarbeidet på Valhall.

Det kom fram at VO ofte må prioritere faglige arbeidsoppgaver framfor vernearbeid.

Aker BP sine representanter fra ledelse og vernetjeneste var ikke kjent med selskapets rutine for varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten. Rutinen som etter hvert ble lagt fram, viste seg å være ufullstendig og det hadde ikke vært arbeidstakermedvirkning i utarbeidelse av den.

Under tilsyn med tilrettelegging for reell arbeidstakermedvirkning i Aker BP i 2017 kom fram at VO ofte må prioritere faglige arbeidsoppgaver framfor vernearbeid⁷.

I 2018 avdekket Ptil at Aker BP sin oppfølging av tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning var mangelfull. Selskapets varslingsrutine er ufullstendig og er ikke utarbeidet i samarbeid med arbeidstakernes representanter. Selskapets dokument som beskriver organisering og oppgaver for verneombud (VO) er ikke ferdig og inneholder feil. Med unntak av for Skarv, kunne Aker BP ikke gjøre rede for hvordan de sikrer at verneombudene får nødvendig tid til vernearbeid⁸.

ConocoPhillips Skandinavia AS

Under tilsyn på Eldfisk i 2017 identifiserte Petroleumsstilsynet avvik knyttet til vernetjenesten: Det var ingen HVO for Eldfisk, kun et HVO for hele Eldfisk- og Ekofiskfeltet. Et så stort ansvarsområde vil være vanskelig å dekke med hensyn til kompetanse om risikoforhold og eksponeringsforhold, kjennskap til avvik, og tilstrekkelig tid til å utføre verneoppgaven⁹.

⁶ [Rapport etter tilsyn med Aker BP - Arbeidsmiljø og operasjonelle forhold i boreområdene på Valhall DP, IP og WP](#)

⁷ [Vedlegg - Rapport etter tilsyn med tilrettelegging for reell arbeidstakermedvirkning i Aker BP - Oppgave nr. 992459](#)

⁸ [Rapport etter tilsyn med Aker BP sin egen oppfølging av tilrettelegging for reell arbeidstakermedvirkning](#)

⁹ [Vedlegg - Rapport etter tilsyn med logistikk, arbeid i høyden og arbeidstakermedvirkning på Eldfisk](#)

Det kom også frem at det var lav bevissthet blant intervjuet personell om hvem som var verneombud for de ulike selskapene om bord, også blant enkelte nye verneombud.

I 2018 stiller Ptil spørsmåltegn ved om vernetjenesten på Ekofisk X har kapasitet nok til å ivareta krav satt til rollen. Ekofisk X er meget omfattende. Forbedringspunkt: «Tilrettelegging for reell arbeidstakermedvirkning kan forbedres». Dette gjelder blant annet kompetanse mht. områderisiko og eksponeringsforhold knyttet til de ulike arbeidsoperasjonene¹⁰.

I 2018 påpekte Ptil at ConocoPhillips på Ekofisk 2/4 M og Z har et forbedringspunkt for å systematisk involvere vernetjenesten i arbeidsmiljø saker. Det forelå ingen plan eller retningslinjer for involvering av vernetjenesten, med tanke på hvilke oppgaver de skal delta i og tidspunkt for involvering. Det kom fram under tilsynet at involvering av vernetjenesten for EKO M og Z skjedde mer uformelt og fra sak til sak¹¹.

I 2019 identifiserte Petroleumstilsynet et forbedringspunkt etter tilsyn med Ekofisk 2/4 K. Det ble identifisert «uklar tilhørighet til vernetjenesten på innretning». Enkelte mannskaper fra brønnserviceentreprenør som reiste mellom innretninger og utførte brønnintervensjonsaktiviteter var ikke godt kjent med hvordan de var representert av vernetjenesten¹².

Vår Energi AS

Tilsyn på Goliat FPSO i 2019 avdekket at vernetjeneste, berørt personell og fagpersonell innen ergonomi hadde vært lite involvert i valg og implementering av tiltak for styring av arbeidsmiljørisiko. Vernepersonell hadde ikke vært involvert i utarbeiding av den årlige aktivitetsplanen for arbeidsmiljø på Goliat.

Det forelå ikke retningslinjer for hvilke saker vernetjenesten skal involveres i og tidspunkt for involvering, slik at man sikrer systematisk og riktig involvering til rett tid. Hovedverneombud (HVO) på Goliat hadde frem til nå vært fristilt til vernearbeid i 100% stilling, men vi fikk opplyst at den fristilte tiden fremover vil bli redusert. Det var ikke utarbeidet retningslinjer for hvilke oppgaver som skal prioriteres når HVO rollen vil ha mindre tilgjengelig tid til vernearbeid.

Ptil identifiserte også avvik knyttet til mangelfull opplæring av vernetjenesten¹³.

Det fremkommer av Riksrevisjonens undersøkelse av Petroleumstilsynets oppfølging av helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten at arbeidstakermedvirkning har vært en vedvarende utfordring i Goliat-prosjektet. Petroleumstilsynet påpekte som et forbedringspunkt i tilsyn i juli 2014 at «tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning, brukerinvolvering og opplæring i ferdigstillelsesfasen kan forbedres». I januar 2016 gjennomførte Petroleumstilsynet enda et tilsyn med arbeidstakermedvirkning,

¹⁰ [Rapport etter tilsyn med ConocoPhillips Skandinavia AS' sin planlegging og utførelse av bore- og brønnoperasjoner på Ekofisk-X](#)

¹¹ [Rapport etter tilsyn med ConocoPhillips Scandinavia AS sin styring av arbeidsmiljørisiko og tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning på Ekofisk 2/4 M og Z](#)

¹² [Tilsyn med stimuleringsoperasjon fra fartøy på Ekofisk 2/4 K](#)

¹³ [Revidert rapport etter tilsyn med styring av arbeidsmiljørisiko på Goliat FPSO](#)

og påpekte avvik om at arbeidstakerne ikke i tilstrekkelig grad ble systematisk involvert i aktiviteter knyttet til kran og løft. Sommeren 2016 ble det sendt en bekymringsmelding til Petroleumstilsynet som blant annet omhandlet dårlig arbeidstakermedvirkning på Goliat. Petroleumstilsynet gjennomførte da et nytt tilsyn med arbeidstakermedvirkning som tema. Petroleumstilsynet påpekte avvik om at «tilrettelegging for reell arbeidstakermedvirkning gjennom arbeidsmiljøutvalget på konsernnivå og verneombudsordningen er ikke tilfredsstillende». Eni medgir at de har hatt utfordringer med å sørge for at arbeidstakermedvirkningen har hatt et riktig nivå¹⁴.

Wintershall Dea Norge AS

I forbindelse med tilsyn i 2016 gav vernetjenesten en oppsummering av hvordan arbeidstakermedvirkningen fungerer i forbedringsprosjektene, og i Wintershall generelt. Det ble opplyst at medvirkning ikke alltid hadde fungert optimalt ved tidligere prosjekter, samt noen ganger glemt, og det ble vist til eksempel på et prosjekt uten arbeidstakermedvirkning¹⁵.

Repsol Norge AS

Tilsyn i 2020 identifiserte avvik knyttet til arbeidstakermedvirkning på Gyda¹⁶. Ptil avdekket mangelfull systematikk for å sikre arbeidstakermedvirkning. Det kom frem igjennom tilsynet at vernetjenesten på Gyda ofte ble for sent involvert i det forebyggende HMS-arbeidet. Det var ikke klart når og hva tid vernetjenesten om bord på Gyda skulle involveres. Vernetjenesten var heller ikke involvert i utarbeidelse av HMS planene for Gyda eller i planlegging av kartlegginger samt vurdering og oppfølging av tiltak etter kartlegginger.

Repsol kunne heller ikke redegjøre for om «Lokalt AMU Gyda» om bord på Gyda, fungerte som ett AMU eller om det fungerte som ett møte mellom ledelse og vernetjenesten ombord.

A/S Norske Shell

Av landanleggene er det Nyhamna som har hatt flest tilsyn fra Petroleumstilsynet i perioden 2013–2017. Anlegget har også vært i medias søkelys på grunn av en bekymringsmelding om uforsvarlig arbeidsmiljø og vanskelige arbeidsforhold for vernetjenesten. I tillegg har anlegget vært omtalt i media på grunn av en varslingssak som endte med at et verneombud ble oppsagt. Ptil ble varslet om manglende arbeidstakermedvirkning, hyppige skifter av tillitsvalgte og hovedverneombud, og en frykttkultur i organisasjonen i 2015. Det fremkommer av Riksrevisjonens undersøkelse av Petroleumstilsynets oppfølging av helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten.

¹⁴ [Riksrevisjonens undersøkelse av Petroleumstilsynets oppfølging av helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten](#)

¹⁵ [Rapport etter tilsyn med Wintershall - Effektiviseringsprosesser og HMS risiko](#)

¹⁶ [Revidert rapport etter tilsyn med kran og løft, stillas og arbeidsmiljøstyring i forhold til senfase og forberedelse til fjerning på Gyda](#)

I Riksrevisjonens rapport fra 2019 fremkommer det at en fagforening fremdeles mener vernetjenesten ikke fungerer ved Nyhamna til tross for de tilsynene som er gjennomført. Denne fagforeningen mener vernetjenestens posisjon, rolle og innflytelse utfordres av selskapets ledelse, og at tillitsvalgte og verneombud blir lite involvert i beslutningsprosesser som angår arbeidsmiljøet. Denne fagforeningen mener Petroleumstilsynet i for liten grad undersøker om selskapet tar tak i avvikene og forbedringspunktene som tilsynet avdekker i sine revisjoner.

Lundin Energy Norway AS

I 2017 identifiserte Ptil manglende involvering av verneombud på Edvard Grieg¹⁷. Ptil fikk opplyst at det var flere eksempler på mangelfull systematikk vedrørende involvering av verneombudene offshore. Dette medførte at de ikke alltid ble involvert i saker som de skulle vært med på, eller de kom sent inn i prosessen og de kunne få korte tidsfrister. Økt kapasitet på gass- og effektiviseringsprosjektet ble nevnt som eksempler. Ptil fikk også opplyst at det var et forbedringspotensial vedrørende involvering i arbeidsmiljøkartlegginger offshore.

Det ble også identifisert mangler ved gjennomføring av verneunder. Verneombudene opplyste det ikke var avsatt fast, dedikert tid til gjennomføringen av vernearbeidet. Det kunne derfor være utfordrende å få tid til vernearbeid når arbeidsbelastningen var stor. Prioritering av vernearbeid kunne medføre mer arbeid for kollegene.

I 2019 avdekket Ptil at utfordringer med involvering av vernetjenesten offshore fremdeles ikke er tilfredsstillende¹⁸.

Neptune Energy Norge AS

I 2018 gjennomførte Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet i samarbeid tilsyn med 20 selskap sine rutiner for håndtering av varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten. Neptune hadde manglende arbeidstakermedvirkning i utformingen av rutinene¹⁹.

Ptil identifiserte mangler ved reell arbeidstakermedvirkning på Gjøa i 2019²⁰. Neptune spesifiserte ikke når og i hvilke prosesser vernetjenesten skulle involveres. Vernetjenesten var ikke blitt systematisk involvert i prosjekter som ble styrt fra land. Videre fremkom det at verneombud ved flere anledninger i liten grad hadde fått mulighet til forberedelse. Dette kan medføre at medvirkningen ikke er reell.

Verneombud hadde i liten grad fått kompetanseheving i psykososialt arbeidsmiljø utover det obligatoriske 40-timerskurset.

¹⁷ [Rapport etter tilsyn med arbeidsmiljørisiko og tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning på Edvard Grieg](#)

¹⁸ [Rapport etter tilsyn med Lundin Norway AS sin styring av arbeidsmiljørisiko på Edvard Grieg \(025338039\)](#)

¹⁹ [Rapport etter tilsyn med varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten](#)

²⁰ [Rapport etter tilsyn med Neptune Energy Norge AS' styring av arbeidsmiljørisiko på Gjøa \(aktivitet 027153039\)](#)

Spirit Energy Norway AS

Under tilsyn på Oda i 2018 avdekket Ptil at det var svakheter ved opplæring og involvering av vernetjenesten²¹. Verneombud har ikke fått opplæring utover det grunnleggende førtimekursset. Under tilsynet var involveringen av vernetjenesten mangelfull. I intervjuer og møte med vernetjenesten kom det frem at det var liten tid til å ivareta oppgaven som verneombud. Det var ikke avsatt egen tid til vernearbeid ut over fastsatte verneombudsmøter.

Vernetjenesten opplyse at de ikke ble spurt til råds systematisk eller involvert i saker med betydning for HMS.

Under tilsyn ba Ptil om å få intervju hovedverneombudet og verneombudet for boring, men kun en av dem møtte til det avtalte intervjuet. Under verifiseringen på innretningen deltok ikke verneombudet. Heller ikke i oppsummeringsmøtet.

Vedlegg 2 – Oversikt over granskinger utført av Ptil i 2020

Granskinger 2020

1. [Equinor/Floatel International - Floatel Endurance - utilsiktet frakobling av gangbro](#)
2. [Wintershall/Seadrill - West Mira - utilsiktet frakobling av nedre stigerørspakke](#)
3. [Equinor - Oseberg B - løftehendelse med personskade](#)
4. [Equinor - Mongstad - damplekkasje og personskade](#)
5. [Gassco - Kårstø - lysbue og personskade](#)
6. [Equinor - Statfjord B - lysbue og personskade](#)
7. [ExxonMobil - Slagentangen - naftalekkasje](#)
8. [Equinor - Johan Castberg-prosjektet](#)
9. [Valaris - Rowan Stavanger - utblåsningsventil, del som løsnet](#)
10. [Equinor - Hammerfest LNG - brann i turbin](#)
11. [Neptune/Odfjell - Gjøa - brønnskrollhendelse](#)
12. [Seadrill - West Bollsta - fallende gjenstand](#)

(Oppdatert per 20.10.2020)

Vedlegg 3: Detaljer om tilsyn og Equinors manglende oppfølging

I det følgende vil vi dokumentere en rekke punkter og detaljer som støtter opp om Bellonas – og mange av de Equinor-ansattes – bilde av hvordan vernetjenesten er under sterkt press i Equinor. Disse punktene gjelder Equinor spesifikt, men informasjon vi har mottatt bekrefter at store problemer eksisterer også hos andre olje- og gasselskaper (se vedlegg 1).

²¹ [Rapport etter tilsyn med Spirit Energy og Maersk Drilling sin planlegging og gjennomføring av bore- og brønnooperasjoner på Oda feltet med Maersk Interceptor \(Aktivitet 059405006 og aktivitet 400010005\)](#)

Equinor har også den 7. desember 2020 mottatt et selskapspålegg fra Petroleumstilsynet²². I dette pålegget fra Ptil heter det «**Tilsynet har identifisert alvorlige brudd på regelverket med hensyn til arbeidstakermedvirkning**»

Ptil skriver videre:

- Vi har i våre tilsyn gjennom flere år avdekket mangler (avvik og forbedringspunkt) ved tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning i Equinor UPN.
- Vi har avdekket konflikt mellom vernearbeid og faglig arbeid, det vil si at det ikke sikres nødvendig tid til vernearbeid.
- Vi har også påvist manglende eller mangelfull opplæring av verneombudene og for sen involvering i saker av betydning for HMS.
- Selv om vi i de enkelte tilsynene har akseptert selskapets korrigerende avvik og forbedringspunkt, ser vi i dette tilsynet at tilretteleggingen for arbeidstakermedvirkning fortsatt ikke oppfyller krav i regelverket.

Avvik fra regelverket identifisert i tilsynet:

Tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning

- Equinor UPN har ikke sikret nødvendig tid til arbeidstakermedvirkning i utvikling og oppfølging av styringssystemet)
- UPN har ikke sikret nødvendig tid til arbeidstakermedvirkning i utvikling og oppfølging av styringssystemet.
- I tilsynet kom det fram at arbeidstakernes representanter (vernetjenesten) inviteres til å være med på ulike prosesser i utvikling og oppfølging av styringssystemet.
 - Det var likevel gjennomgående i tilsynet at det ikke var sikret nødvendig tid for vernetjenesten til å delta på møter eller andre aktiviteter i utviklingsarbeidet.
- Det kom fram i tilsynet at de enkelte hovedverneombud (HVO) og verneombud (VO) ikke fikk lagt til rette for å kunne forlate kollegene i den jobben de holder på med når det skulle være møter knyttet til utvikling og oppfølging av styringssystemet, eller for å utføre andre VO-oppgaver.

Mangelfull oppfølging av tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning

Ptil skriver:

- Vi har i våre tilsyn gjennom flere år avdekket mangler (avvik og forbedringspunkt) ved tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning i Equinor UPN.
- Vi har avdekket konflikt mellom vernearbeid og faglig arbeid, det vil si at det ikke sikres nødvendig tid til vernearbeid.
- Vi har også påvist manglende eller mangelfull opplæring av verneombudene og for sein involvering i saker av betydning for HMS.
- Selv om Ptil i de enkelte tilsynene har akseptert selskapets korrigerende avvik og forbedringspunkt, ser Ptil i dette tilsynet at tilretteleggingen for arbeidstakermedvirkning fortsatt ikke oppfyller krav i regelverket.

²² [Pålegg til Equinor – selskapets egen oppfølging](#)

Mangel på styrende dokumenter

Equinor har ovenfor Ptil under tilsynene henvist til dokument WR2362 som er Equinors eget sentrale, internt styrende dokument etablert for å konkretisere regelverkskravene til tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning.

I forbindelse med tilsynet har Equinor fremhevet at resultat fra Ptils tilsyn også er en del av beslutningsgrunnlaget når selskapets oppfølging (bekreftelsesaktiviteter) fastsettes.

Ptil er meget klar i sin konklusjon når de skriver følgende:

- Det kom i dette tilsynet fram at selskapet **ikke har verifisert** etterlevelse av regelverket og av egen WR 2362 om ledelse og verneombud – roller, oppgaver og ansvar i involvering **til tross for våre gjentatte observasjoner i tilsyn** og den vekt selskapet legger på WR2362 som styrende for tilretteleggingen for arbeidstakermedvirkning.

Med andre ord, Equinor har ikke styrende dokumenter som er verifisert om ledelse og verneombud og bryter dermed regelverket i henhold til lover og forskrifter som er gjeldende for dette.

Når Ptil skriver “til tross for våre gjentatte observasjoner i tilsyn” forbindelse med at det ikke skjer forbedringer viser de til en svært lang liste med tilsyn hvor arbeidstakermedvirkning har vært tema i form av påpekte avvik og forbedringspunkter hvor Equinor ikke har fulgt sitt eget regelverk eller de offentlige lover og forskrifter.

I pålegget heter det:

- I tilsyn med selskapets egen oppfølging av endringer ble mangler ved tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning påvist og påpekt flere ganger, aktivitet 001000174 (vår ref. 16/18):
 - I rapport 22.12.2016 ble det påvist avvik på tilrettelegging for reell arbeidstakermedvirkning
 - I rapport 21.6.2017 ble det påpekt forbedringspunkt på informasjon og involvering
 - I rapport 29.6.2018 ble det påvist avvik i opplæring av verneombud til å delta i endringsprosessen, og påpekt forbedringspunkt mht. tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning i prosessen
- I tilsyn med arbeidstakermedvirkning i modifikasjoner og vedlikehold på Sleipner i juni 2016 ble det påvist avvik på vernetjenestens deltakelse i prosjekt, aktivitet 001000177 (vår ref. 16/65-16).
- I tilsyn på Troll C med beredskap, logistikk og arbeidstakermedvirkning i mars 2017 ble det påvist avvik som viste manglende kompetanse hos vernetjenesten og manglende avklaring av verneområder, aktivitet 001085019 (vår ref. 17/206).
- I tilsyn i februar 2018 med gjennomføring av endringer av driftsbemanning på Gullfaks B ble det påpekt forbedringspunkt på tilrettelegging for medvirkning i endringsprosessen, aktivitet 001050064 (vår ref. 17/1345)
- I tilsyn med reell tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning våren 2017 i Drift Vest/Trollfeltet ble det påpekt forbedringspunkt på både nødvendig tid til vernearbeid og tidlig nok involvering

av arbeidstakernes representanter i saker av betydning for HMS, aktivitet 992459 (vår ref. 17/87).

- I tilsyn på Veslefrikk april 2019 ble det påvist avvik på tilstrekkelig tid for vernetjenesten, aktivitet 001052015 (vår ref. 19/300).
- I tilsyn med styring av arbeidsmiljørisiko på Grane juni 2020 er det påvist avvik på opplæring av vernetjenesten på Grane, aktivitet 001169016 (vår ref. 20/726)

Denne listen viser klart at når Equinor har slik det er uttrykt i pålegget hevdet at **“I tilsynet framhevet Equinor at resultat fra våre tilsyn også er en del av beslutningsgrunnlaget når selskapets oppfølging (bekreftelsesaktiviteter) fastsettes”** så er dette dokumentert med den overforstående listen å være direkte feil.

Det er oppsiktsvekkende hvordan Equinor har fullstendig ignorert de forskjellige tilsynene fra Ptil i perioden fra 2016 til 2020 som det her vises til. Mangelen på styrende dokumenter, verifikasjon og etterlevelse av disse er godt dokumentert. Mangelen på styrende dokumenter finner vi igjen også i andre saker f.eks. Melkøya.

Dette kompliserer og gjør vernetjenesten svært tidkrevende. Også forbedringspunktet i pålegget Dette viser og begrunner Bellona forslag om å fristille vernetjenesten fra andre arbeidsoppgaver i de tre neste årene.

Forbedringspunkt som gjelder evaluering av oppfølging viser klart et behov for å styrke vernetjenesten betydelig. Ptil skriver:

- UPN gjennomfører ikke samlet evaluering av den delen av sin oppfølging som betegnes som egevalueringer.
 - det kom fram at UPN ikke gjennomfører en samlet evaluering av den delen av sin oppfølging som betegnes som egevalueringer. I UPNs styrende dokument WR2757 Provide assurance pkt. 2.1. beskrives egevalueringer som «key control mechanism».
 - I tilsynet ble det fra UPN LED uttrykt behov for en mer samlet vurdering av oppfølging for å få et totalt bilde av at styringssystemet gir de tilsiktede effektene.